

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODĘ

CUSTODIA

Przy zobowiązaniach gatunkowych
zobowiązanie trwa nadal

ZŁY ZAMIAR
dolus

NIESTARANNOŚĆ
culpa

PRZYDADEK
casus

SIŁA WYŻSZA
vis maior

na zasadzie winy

na zasadzie ryzyka

DUŻA NIESTARANNOŚĆ
culpa lata

LŹEJSZA NIESTARANNOŚĆ
culpa levis

każdy

Justynian - magna culpa dolus est

zasada korzyści przy oparciu zob. na dobrej wierze

naprawienie szkody:
przywrócenie stanu poprzedniego
odszkodowanie pieniężne
damnum emergens
lucrum cessans

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ZWŁOKĘ

ZWŁOKA DŁUŻNIKA

- wina a usprawiedliwienie
- wezwanie do spełnienia świadczenia
- uwiecznienie odszkodowania
- PEŁNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ**
- wina i ryzyko
- odp za pożytki,
- odsetki przy zob. dobrej wiary

ZWŁOKA WIERZYCIELA

- odmowa przyjęcia bez **SŁUSZNEJ PRZYCZYNY**
- złagodzenie odp dłużnika
- do dolus i culpa lata
- zwrot kosztów dłużnika
- prawo sprzedaży rzeczy

ZWŁOKA ZŁODZIEJA

ZAWSZE

UMOCNIENIE ZOBOWIĄZAŃ
PRZEZ SAMEGO DŁUŻNIKA

KARA UMOWNA

ZADATEK

PONOWNE
PRZYRZECZENIE

pactum

PRZEZ OSOBĘ TRZECIĄ

MANDATUM
QUALIFICATUM

INTERCESJA

PORĘCZENIE
STYPULACYJNE

PRZYRZECZENIE

adpromissio

udzielenie kredytu osobie trzeciej

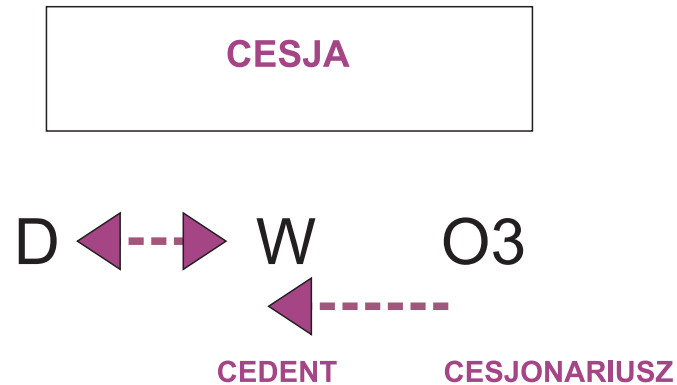
poręczenie
zabezpieczenie zastawem
wejście jako współdłużnik

przyjęcie cudzego długu

- Sponsio - tylko obywatele
- Fidepromissio - też peregryni
- Fideiussio

akcesoryjność
odpowiedzialność
posiłkowy charakter
regres

ZMIANA PODMIOTÓW ZOBOWIĄZANIA

NOWACJA

ODNOWIENIE ZOBOWIĄZANIA

stypulacja lub kontrakt literalny
wymagana zgoda dłużnika
upadają akcesoryjne środki:
-zastaw
-poręczenie

również do zmiany
dłużnika

ZASTĘPSTWO PROCESOWE

proces formułkowy
zlecenie do ściągnięcia
należności od dłużnika
nie trzeba było zgody dłużnika
wierzyciel wciąż utrzymuje prawa
do momentu litis contestatio

ACTIO UTILIS

realizacja wierzytelności, które cesjonariusz nabył
przez kupno spadku, powództwo suo nomine
-nie był on już realizatorem cudzej wierzytelności,
ale zmierzał do zaspokojenia własnego prawa

W okresie poklasycznym również
cesjonariuszowi nabywającemu wierzytelności
z innych tytułów prawnych

UMORZENIE ZOBOWIĄZAŃ

SOLUTIO

- Odpowiedni wykonawca
- Odpowiedni przyjmujący (np. także adstipulator)
- Treść (kwestia świadczenia zastępczego)
- Czas (zobowiązania terminowe/bezterminowe)
- Miejsce (przy braku ustalenia – miejsce zamieszkania dłużnika)

ZWOLNIENIE

- Solutio per aes et libram**
- Contrarius consensus**
- Acceptilatio - aktem przeciwnym do stypulacji**

„Stypulacja akwiliańska”
zobowiązania z różnych tytułów
istniejące pomiędzy tymi samymi osobami
sprowadzono najpierw przez nowację
do jednego zobowiązania stypulacyjnego,
a potem umarzano je jednym aktem akceptylacji

NOWACJA

ale na jego miejscu pojawia się nowe

WYGAŚNIĘCIE Z MOCY PRAWA

- confusio
concursum causarum lucrativarum
– „zbieg tytułów nieodpłatnych”
śmierć strony (niekiedy)
przypadek lub siła wyższa
przy indywidualnych

ius honorarium

PACTUM DE NON PETENDO

nieformalna umowa, na podstawie której
wierzyciel rezygnował z dochodzenia swojej należności

POTRĄCENIE compensatio

wzajemne zaliczenie
a)kompensacja dobrowolna
b)kompensacja przymusowa

rozróżnienia na iudica stricti iuris
(bankier i nabywca majątku z licytacji)
i bonae fide

justyniańska kompensacja z mocy prawai